

WESTERKIM EN DALTON

DALTONONDERWIJS

Westerkim vindt het belangrijk rekening te houden met de mogelijkheden van het kind en de verschillen tussen kinderen. Aandacht voor ieder kind, zelfstandigheidsbevordering, werken aan verantwoordelijkheid en samenwerken vinden wij essentiële waarden. Deze waarden zijn de pijlers van het Daltononderwijs. Westerkim heeft in 2010 haar Daltonlicentie behaald. Op onze school werken Dalton gecertificeerde leerkrachten.

WAT IS DALTONONDERWIJS?

Ieder mens is in staat om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en voor zijn omgeving. Dat is de kern van het Daltononderwijs. Daarom wordt het Daltononderwijs vormgegeven rondom vijf pijlers:

Pijler 1 Zelfstandigheid

Pijler 2 Samenwerken

Pijler 3 Verantwoordelijkheid

Pijler 4 Effectiviteit

Pijler 5 Reflectie

Deze vijf pijlers vormen samen een voorwaarde om goed te kunnen functioneren in een democratische samenleving. De ontwikkeling hiervan bij kinderen gebeurt stap voor stap, met duidelijke afspraken. De leerkracht is hier bewust mee bezig en biedt veiligheid, structuur en uitdaging. De leerkracht draagt kennis over en is tevens begeleider en coach.

Pijler 1: Zelfstandigheid

Vroeger moest een kind stilzitten en luisteren. Na de uitleg volgde oefenen en herhalen. Voor een grote groep kinderen was de uitleg en de hoeveelheid te oefenen leerstof niet geschikt. De uitleg was te lang of juist te kort. Ook heeft het ene kind meer tijd nodig om de stof te oefenen dan het andere. Opdrachten zijn nu beter aangepast aan de mogelijkheden van het kind. Als de leerstof goed bij de leerling past, kan deze er zelfstandig mee bezig zijn en problemen zelf oplossen. Hoe zelfstandiger het kind is, hoe beter het leert gerichte keuzes te maken. Dit gaat niet vanzelf. Dit wordt langzaam onder begeleiding van de leerkracht opgebouwd. Naarmate kinderen ouder worden, kunnen ze steeds meer taken zelfstandig uitvoeren. Daarom zal een weektaak in de onderbouw uit minder taken bestaan dan in de bovenbouw.

Om kinderen te leren zelfstandig te werken maken we gebruik van:

- Weektaken
- Instructietafel
- Daltonborden
- Uitgestelde aandacht
- Dag kleuren
- Werkplekken

Weektaak

Een weektaak is een speciaal voor dat kind samengesteld weekplan met daarop:

- Basistaken zoals rekenen, taal, schrijven en wereldoriëntatie;
- Eigen taken zoals herhaling of verrijkingsoefeningen;
- Keuzetaken: taken die aansluiten bij de interesse van het kind.

De weektaak kan aangepast worden aan het kind wat betreft niveau, hoeveelheid en interesse. Op de weektaak is ruimte voor communicatie tussen leerling en leerkracht.

Instructietafel

Aan deze tafel krijgen kinderen uitleg in kleine instructiegroepen. Zo wordt instructie op maat gegeven.

Dag kleuren

Iedere dag heeft een eigen kleur, deze gebruiken de kinderen om hun weektaak te plannen en/of af te tekenen. In alle groepen komen deze kleuren terug.

Daltonborden

Daltonborden hangen in iedere groep. Hierop kunnen leerlingen zien wat ze die dag gaan doen en met wie ze samen mogen werken (maatjes). De dag kleuren hangen op het Daltonbord.

Uitgestelde aandacht

Tijdens de uitgestelde aandacht mogen kinderen niets aan de leerkracht vragen. Dit stimuleert kinderen zelf na te denken en naar oplossingen te zoeken. Er zijn momenten dat ze geen vragen mogen stellen aan elkaar en de leerkracht en er zijn momenten dat leerlingen elkaar wel iets vragen. De leerkracht zit aan de instructietafel en geeft instructie aan kinderen in kleine groepjes.

Werkplekken

Kinderen mogen tijdens het werken aan de weektaak hun eigen werkplek kiezen, afhankelijk van de taak die ze gaan doen. Ook in de hal zijn werkplekken ingericht. Dit verschilt van kind tot kind.

Pijler 2: Samenwerken

In de maatschappij is het belangrijk om goed te kunnen samenwerken. Ook wij vinden dat belangrijk. Op Westerkim leren kinderen bijvoorbeeld om hulp te vragen aan de leerkracht of aan andere leerlingen als ze een taak niet zelf kunnen uitvoeren. Van elkaar leren is belangrijk. Leerlingen vullen elkaar aan, helpen elkaar op basis van sterke en zwakke punten. Ook leerlingen van verschillende groepen kunnen elkaar helpen. Door samenwerkend - leren halen kinderen betere resultaten, zowel op sociaal gebied als op leer gebied. Om leerlingen te leren samenwerken maken wij gebruik van:

- Bewuste groepsindeling
- Maatjeswerk
- Bewuste toepassing van didactisch werkvormen m.b.t. samenwerken
- Hanteren van samenwerkingsdoelen
- Kanjertraining

Bewuste groepsindeling

De kinderen worden in groepen van vier a vijf kinderen geplaatst en blijven voor een langere periode zo zitten. Gedurende die periode werken zij regelmatig als team samen.

Maatjeswerk

Tijdens het werken aan de weektaak, worden speciaal geselecteerde taken (talige taken) met een maatje uitgevoerd. De leerkracht stelt de maatjes samen, dit is te zien op het Daltonbord. De maatjes wisselen elke twee weken.

Bewuste toepassing van werkvormen, coöperatief leren

De leerkracht maakt gebruik van diverse didactische werkvormen om het samenwerken te stimuleren. Een voorbeeld hiervan is genummerde hoofden waar bij de leerlingen gezamenlijk binnen hun groepje van vier tot een antwoord moeten komen. Hierbij moeten ze eerst zelf nadenken, dan overleggen en tot een gezamenlijk antwoord komen. Op deze manier stimuleert de leerkracht het zelf nadenken en een bijdrage leveren aan de groep, het

overleggen en aan elkaar uitleggen, het elkaar overtuigen. We noemen het werken met verschillende werkvormen, coöperatief leren.

Samenwerkingsdoelen

Voor iedere groep zijn samenwerkingsdoelen opgesteld. Deze worden met de kinderen besproken tijdens het invullen van het Daltonrapport.

Pijler 3: Verantwoordelijkheid

Omgaan met vrijheid betekent niet dat een kind doet waar hij zin in heeft. Kinderen zullen (afhankelijk van de leeftijd) in meer of mindere mate die vrijheid en verantwoordelijkheid moeten ervaren. Niet alle kinderen kunnen dezelfde vrijheid aan en zullen dus niet in gelijke mate zelfstandig kunnen functioneren. Het kind leert om te gaan met vrijheid en verantwoordelijkheid door te werken met onder andere de weektaak.

Om leerlingen te leren zich verantwoordelijk te voelen voor hun eigen leerproces maken wij gebruik van:

- Zelf nakijken / verbeteren
- Nakijktafel
- Zelf plannen
- Zelf nadenken over eigen taak en keuzetaak
- Huishoudelijke taken
- Kanjertraining
- Reflecteren (zie pijler 5 reflectie)

Zelf nakijken / verbeteren

Kinderen kijken gedeeltelijk hun eigen werk na. Dit wordt ze stap voor stap geleerd. Op deze manier weten kinderen onmiddellijk hoe ze hun werk hebben gemaakt en waar eventueel nog problemen zitten. Kinderen wordt geleerd kritisch naar hun werk te kijken en verbeteringen aan te brengen en het te bespreken met de leerkracht.

Nakijktafel

In iedere groep is een nakijktafel, waar de materialen liggen om zelf te kunnen nakijken.

Zelf plannen

Kinderen bepalen zelf wanneer ze welke taak maken, hiervoor gebruiken ze de dag kleuren. De weektaak moet op het eind van de week af zijn. Als dit niet lukt wordt samen met de leerkracht bekeken hoe dit komt, eventueel wordt de weektaak aangepast, gaat er werk mee naar huis of wordt op de volgende weektaak onder eigen taak geplaatst.

Zelf nadenken over eigen taak en keuzetaak

De kinderen denken na over welke leerstof ze nog extra willen oefenen of van welke leerstof ze uitbreiding willen. De keuzetaak wordt gekozen uit vier verschillende taken. De keuzetaak staat in de basistaken zodat ieder kind hiervoor in de gelegenheid is.

Huishoudelijke taken

De huishoudelijke taken staan op het Daltonbord. De kinderen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het opruimen van de klas.

Kanjertraining

Met de Kanjertraining willen we kinderen leren op een goede manier met zichzelf en met anderen om te gaan. Dit is belangrijk omdat binnen het Daltononderwijs veel samengewerkt wordt. Daarnaast vinden we het belangrijk dat alle kinderen zich veilig voelen op school en de sfeer in de klas moet prettig zijn. Bij de Kanjertraining gaat het om twee zaken. Ten eerste dat je leert herkennen welk gedrag er is en ten tweede dat kinderen leren dat je je op verschillende manieren kunt gedragen. Iedere vorm van gedrag lokt een reactie uit. We maken kinderen bewust door hen verschillende manieren van reageren aan te bieden.

Kanjertrainingen stimuleert ook de groepsvorming. In een groep waarin je elkaar kent en het veilig is, zal vervelend gedrag (pestgedrag) een stuk minder voorkomen.

Elk kind is een Kanjer, en leert zich als een Kanjer te gedragen!

Pijler 4: Effectiviteit

Binnen Dalton staat effectief leren en werken centraal. De visie van Dalton is om van het schoolse leren meer doelgericht leren te maken. Effectiviteit is daarom een van de daltonpijlers. Effectiviteit veronderstelt duidelijkheid over onderwijsopbrengsten. Wat gaan we leren en waarom leren we dit? Wat is het doel van hetgeen dat we gaan leren? Binnen ons onderwijs zie je dit terug in:

- Lesdoelen
- Doelenbladen
- Effectieve leertijd
- Plannen

Lesdoelen

Binnen ons onderwijsaanbod wordt gebruik gemaakt van het Expliciet Directe Instructie model. Dit model gaat uit van een lesdoel per les, waarin een concept en een vaardigheid zijn opgenomen. Door te werken met lesdoelen per les en aan kinderen aan te geven wat ze gaan leren en waarom ze dit leren, wordt de onderwijstijd effectief benut.

Doelenbladen

Dalton daagt kinderen uit eigenaar te zijn van hun eigen leerproces. Daarin werkt Westerkim doelgericht en vanaf groep 4 met doelenbladen. Er is sprake van eigenaarschap. Kinderen hebben zicht op wat hun leerdoelen.

Effectieve leertijd

De leerkrachten van Westerkim zijn geschoold in de technieken van Teach like a Champion. Deze zetten zij in bij het bereiken van effectieve leertijd. Onderwijstijd is leertijd, dat is het streven.

Plannen

Hoewel plannen eigenlijk bij iedere pijler terugkomt en onder te brengen is. Benoemen we deze bij effectiviteit nogmaals. Effectiviteit is efficiënt omgaan met leertijd en met werk. Kinderen leren verantwoordelijkheid dragen voor eigen werk, plannen werk zelf, en voeren dit in vrijheid uit. Deze vaardigheid draagt eraan bij dat kinderen hun tijd effectief en efficiënt in kunnen zetten. Wat bijdraagt aan het zo optimaal mogelijk benutten van tijd voor het werken aan doelen.

Pijler 5: Reflectie

Nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op een daltonschool belangrijk. Vooraf een inschatting maken van je kunnen en achteraf kijken hoe accuraat deze inschatting was en in staat zijn aan de hand hiervan nieuwe doelen voor jezelf te stellen. Dat is waar wij met reflectie naar streven. Wij proberen leerlingen van jongs af aan reflectief vermogen bij te brengen. Zowel op gedrag als op taak. Hiermee willen we bereiken dat kinderen uiteindelijk eigenaar zijn van hun eigen leerproces en leren constant hun doelen bij te stellen en te leren van gemaakte fouten. Reflectie zie je binnen ons onderwijs terug in:

- Kanjertraining
- Evaluatie van het lesdoel
- Evaluatie op gemaakt werk

Kanjertraining

Voor gedrag hanteren wij de kanjertraining. Kanjer daagt kinderen uit vanuit de witte pet, de kanjer, te leven. Het basisprincipe is dat ieder kind goed gedrag wil laten zien, maar zo nu en dan bijgestuurd moet worden omdat een van de andere gedragstypes overheersend wordt. Kanjer daagt uit om reflectief te zijn op eigen handelen en gedrag. Hierin sluit Kanjer goed aan bij de daltonpijler reflectie.

Evaluatie van het lesdoel

Zoals eerder beschreven hanteert Westerkim het Expliciet Directe Instructiemodel voor de lessen. De laatste fase van een EDI-les is de evaluatie op het doel. Kinderen gaan na in hoeverre ze het doel bereikt hebben en of ze hier nog mee moeten oefenen. Deze fase geeft de leerkracht ook de beginsituatie voor de volgende les. Door goed te reflecteren bepaalt de leerkracht met wie hij waar de volgende keer start. Op die manier wordt de onderwijstijd zo efficiënt mogelijk gebruikt.

Evaluatie op gemaakt werk

Evalueren en reflecteren op gemaakt werk is iets wat wij van kinderen verwachten. Bijvoorbeeld wanneer zij aan de weektaak hebben gewerkt, wordt van het verwacht dat zij

achteraf aan kunnen geven hoe de taak gegaan is en of zij meer oefening nodig hebben. Evaluatie op gemaakt werk is in ontwikkeling op Westerkim. We willen kinderen van jongs af aan leren om na te denken over hoe een taak verlopen is en wat er een volgende keer anders kan.

TOT SLOT Onderwijs staat nooit stil en is altijd in ontwikkeling. Binnen de daltonpijlers is er op Westerkim constant beweging en ontwikkeling. Wij streven er naar om ons onderwijs constant te verbeteren.